

Učni načrt

GIMNAZIJA, STROKOVNA GIMNAZIJA

IZBIRNI PREDMET

EVROPSKE ŠTUDIJE

Učni načrt

GIMNAZIJA, STROKOVNA GIMNAZIJA

IZBIRNI PREDMET

EVROPSKE ŠTUDIJE

IZBIRNI PREDMET (70 UR)

Učni načrt

EVROPSKE ŠTUDIJE

Izbirni predmet (70 ur)

Predmetna komisija:

Tanja Popit, ZRSŠ, predsednica

Dr. **Stane Andolšek**, Gimnazija Poljane, Ljubljana, član

Uroš Cankar, Gimnazija Kočevje, član

Špela Frantar, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana, članica

Jernej Jakelj, Gimnazija Ljutomer, član

Boštjan Špiler, Gimnazija Brežice, član

Recenzenta:

Dr. **Ivan Bernik**, FDV, Ljubljana

Mag. **Jožica Virk Rode**, Gimnazija Jožeta Plečnika, Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Žiga Turk**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila in jezikovno pregledala: Lea Lehner

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:061.1EU(0.034.2)

UČNI načrt. Gimnazija, strokovna gimnazija. Izbirni predmet. Evropske študije [Elektronski vir] / [predmetna komisija Tanja Popit ... et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012

Način dostopa (URL): http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2012/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

ISBN 978-961-03-0033-5 (Zavod RS za šolstvo)

1. Popit, Tanja
261812224

Sprejeto na 147. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 2. 2. 2012.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	5
2 SPLOŠNI CILJI.....	5
3 OPERATIVNI CILJI, VSEBINE IN STANDARDI ZNANJA.....	6
4 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	12
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	12
6 MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO POUKA.....	13
7 ZNANJA IZVAJALCEV	13

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet je sestavljen in dveh delov: iz temeljnega dela in iz izbirnega dela in se izvaja v obsegu 70 ur. **Predmet je oblikovan interdisciplinarno, vključuje spoznanja iz različnih družboslovnih strok in humanističnih ved: zgodovine, sociologije, geografije, filozofije, ... tako da gradi na že pridobljenih znanjih zgodovine, geografije in sociologije, ... in jih na novo povezuje z vidika oblikovanja sodobne Evrope.**

V okviru evropskih študij dijaki in dijakinje pridobivajo znanja o pomenu vključevanja v evropske integracije, o pomenu človekovih in državljskih pravic, o delovanju evropskih institucij, o raznolikosti v Evropi, o družbeni in kulturni problematiki v evropskih državah ter o problematiki vključevanja Evrope v svetovne tokove. Kritično razmislijo o svojih izkušnjah ter razvijajo svoje sposobnosti za razumevanje in reševanje družbenih in etičnih vprašanj. Predmet pospešuje razvoj veščin, ki dijaku omogočajo, da vse bolj avtonomno sodeluje v življenju v skupnosti in se vključuje v evropske tokove. Poleg tega omogoča tudi razvoj veščin in interesa za etična ter družbena vprašanja, vrednotne usmeritve in oblikovanja identitete.

Predmet dijakom in dijakinjam ne ponuja konkretnih nazorskih izbir, vrednotnih hierarhij ali moralnih presoj, ampak jih postavlja v dejaven in odgovoren odnos do nacionalne in evropske identitete in kulture ter do občin in civilizacijskih vrednot.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijakinja/dijak razvija:

- razumevanje o evropskih družbah, integracijah in institucijah;
- razumevanje o družbeni in kulturni raznolikosti evropskih družb;
- sposobnosti refleksivnega odnosa do svoje individualne, nacionalne, evropske, kulturne identitete;
- razumevanje različnih kultur, verovanjskih in vrednotnih sistemov;
- sposobnost analiziranja konkretnih pojavov in dogodkov z gledišča človekovih pravic;
- znanja in veščine za dejavno vključevanje v dejavnostih ožje in širše skupnosti (lokalne, regionalne, nacionalne, evropske in mednarodne) in s tem sposobnosti za demokratično državljanstvo;

- sposobnosti za prepoznavanje krivic, diskriminacije, stereotipov in predsodkov;
- sposobnosti za prepoznavanje in sprejemanje razlik;
- sposobnosti za sodelovanje v dialogu kultur, etničnih skupin, narodov, verstev in držav;
- sposobnost za argumentiranje in izražanje lastnih stališč;
- sposobnost za zbiranje, selekcioniranje, analiziranje in kritično vrednotenje informacij iz različnih virov;
- sposobnost povezovanja znanj iz različnih strok in ved.

3 OPERATIVNI CILJI, VSEBINE IN STANDARDI ZNANJA

I. ZGODOVINSKI PROCESI OBLIKOVANJA SODOBNE EVROPE

Cilji:	Standardi znanja:
Dijakinja, dijak:	Dijakinja, dijak:
Vsebina: POJMOVANJA EVROPE SKOZI ZGODOVINSKA OBDOBJA	
Spoznavna različne koncepte Evrope, evropske kulture in evropske civilizacije skozi zgodovino.	Pozna različne koncepte evropske kulture in evropske civilizacije od prve omembe Evrope v antiki, frankovske države, Napoleonove Evrope do sodobnih procesov povezovanja in združevanja.
Vsebina: GOSPODARSKE IN POLITIČNE SPREMEMBE KOT TEMELJ NASTAJANJA SODOBNE EVROPE	
Spoznava procese spreminjanja fevdalnega družbenega reda v industrijsko družbo.	Pozna ovire, ki jih predstavlja fevdalizem novi dobi: ekonomska in osebna nesvoboda posameznika, oblika vladavine, cehovski in drugi privilegiji, povezava cerkvene in posvetne oblasti in ideološki monopol ter načine njihovega spreminjanja.
Spoznavna značilnosti modernizacijskih procesov v Evropi.	Pozna industrializacijo kot ekonomski temelj sodobne Evrope in nastanka sodobnega urbanega načina življenja. Pozna socialne in kulturne spremembe, ki jih je povzročila industrijska revolucija. Zna pojasniti pomen in vpliv meščanskih revolucij v

	Evropi in njihove politične in družbene spremembe, spremembe v vlogi posameznika/posameznice in medsebojnih odnosih.
Spoznava vzroke in posledice blokovske delitve v Evropi in vzroke in posledice za njihovo ukinitvev.	Zna pojasniti vzroke in posledice nastanka blokovske delitve v Evropi in vzroke in posledice propada vzhodnoevropskih sistemov in procese združevanja Evrope.
Vsebina: IDEJNI TEMELJI EKONOMSKIH, POLITIČNIH IN KULTURNIH SPREMEMB	
Spoznava krščanstvo in njegov kulturni, politični ter legitimacijski pomen v predindustrijski družbi.	Pozna krščanstvo kot kulturni, politični ter legitimacijski temelj predindustrijske družbe.
Spoznava pomen protestantizma za razvoj kapitalistične družbe.	Zna pojasniti pomen protestantizma kot enega od temeljev kapitalistične družbe.
Spoznava pomen razsvetljenske miselnosti za politične, ekonomske in kulturne spremembe v Evropi.	Zna pojasniti pomen razsvetljenstva in njegov vpliv na: pomen znanja, razvoja znanosti in izobraževalnega sistema, možnost svobodnega tržnega delovanja, neodvisnost civilne družbe, sekularizacije družbe, koncepta neodtujljivih pravic človeka, suverenost ljudstva.
Spoznava dediščino evropske socialne misli.	Zna pojasniti nastanek socialnega utopizma kot reakcije na naraščajočo družbeno neenakost in posledice kapitalističnih tržnih procesov. Zna pojasniti vzroke in posledice socialnih in delavskih gibanja. Pozna Marxove socialne in politične misli in zna pojasniti njihov vpliv na evropsko zgodovino.
Vsebina: EVROPA IN SVET	
Spoznava razvoj in propad evropskega kolonializma.	Zna pojasniti razloge za kolonizacijo, nasprotujoče učinke na metropole in kolonije ter posledice za današnji

	čas. Zna pojasniti vzroke za razpad kolonializma, pojave neokolonializma in vzroke in posledice globalizacije za Evropo in razmerja moči v svetu.
Vsebina: SODOBNI GOSPODARSKI IN POLITIČNI TOKOVI IN PROBLEMI S KATERIMI SE SOOČA EVROPA	
Spoznavna nastajanje postindustrijske družbe.	Zna pojasniti gospodarske spremembe v postindustrijski družbi, spremembe v načinu in strukturi gospodarstva, posledice na trgu delovne sile, spreminjanje idejnih tokov ...
Spoznava spreminjanje prebivalstva Evrope.	Zna pojasniti vzroke in posledice demografskih sprememb (staranja prebivalstva) v Evropi. Zna pojasniti vzroke in posledice migracij in različnih pristopov do migrantov in migracij.
Spoznava spreminjanje položaja in vpliva Evrope v globalnem svetu.	Zna pojasniti spremembe v gospodarskem prostoru v luči globalnih gospodarskih tokov in njihov vpliv na politična razmerja v svetu ter identiteto Evrope.

II. NAČELA IN VREDNOTE EVROPSKE UNIJE

Cilji:	Standardi znanja:
Dijakinja, dijak:	Dijakinja, dijak:
Vsebina: DEMOKRACIJA	
Spoznavna značilnosti razvoja demokratičnih držav v Evropi.	Pozna osnovne značilnosti razvoja nacionalnih držav in pogoje za nastanek demokratičnih držav, razlikuje različne oblik demokracije. Pozna dileme sodobnih demokratičnih ureditev.
Spoznavna koncept pravne države.	Razume koncept pravne države, nujnost načela delitve in omejevanja oblasti.
Spoznavna koncept civilne družbe	Razume različna razumevanja koncepta civilne družbe in

in odnosa do države.	odnosa civilne družbe do države.
Vsebina: SOCIALNA DRŽAVA	
Spoznava načela in koncepte socialne pravičnosti.	Pozna načela socialne pravičnosti. Razume soodvisnost socialne pravičnosti z enakostjo, svobodo posameznice/posameznika in človekovimi pravicami.
Spoznava značilnosti razvoja socialne države in države blaginje.	Pozna značilnosti razvoja socialne države in države blaginje, različne modele socialne države in novejša razprave o urejanju socialnih pravic v EU.
Vsebina: ČLOVEKOVE PRAVICE IN POLOŽAJ POSAMEZNICE/POSAMEZNIKA	
Spoznava zgodovinsko pogojenost razvoja temeljnih aktov o človekovih pravicah.	Pozna zgodovinske okoliščine nastajanje temeljnih aktov o človekovih pravicah. Pozna načine vključevanja človekovih pravic v pravni red držav in mednarodnih aktov. Zna pojasniti položaj posameznika/posameznice ob uveljavljanju posameznih aktov o človekovih pravicah skozi zgodovino in danes.
Spoznava temeljne človekove pravice v temeljnih aktih EU.	Pozna temeljne človekove pravice, zna analizirati konkretne pojave in dogodke z vidika človekovih pravic in jih kritično ovrednotiti. Prepozna kršitve temeljnih človekovih pravic in pozna možnosti pritožbenih postopkov.
Vsebina: MULTIKULTURALIZEM	
Spoznava procese nastajanja multikulturalnosti v Evropi in politike multikulturalizma.	Pozna različne procese nastajanja multikulturalnosti v evropskih državah in politiko, dileme in probleme multikulturalizma.

III. EVROPSKE INTEGRACIJE IN INSTITUCIJE

Cilji	Standardi znanja
-------	------------------

Dijakinja, dijak:	Dijakinja, dijak:
Vsebina: MEJNIKI V NASTAJANJU EVROPSKE UNIJE	
Spoznavna ključne zgodovinske mejnike v oblikovanju Evropske unije.	Pozna ključne zgodovinske mejnike v oblikovanju evropske unije.
Spoznavna pomen Jeana Monneta in Roberta Schumana pri oblikovanju nove evropske skupnosti.	Razume pomen Jeana Monneta in Roberta Schumana pri oblikovanju nove evropske skupnosti.
Spoznavna deklaracije, ki določajo temeljna načela EU.	Analizira temeljne deklaracije in temeljna načela, ki iz njih izhajajo ter razpravlja o pomenu za Evropsko unijo in posamezne članice (Schumanova deklaracija, Pariška pogodba, Rimska pogodba, Maastrichtska pogodba, Lizbonska pogodba).
Spoznavna meje EU in možnosti nadaljnje širitve EU.	Pozna meje EU in dejavnosti v zvezi s širitvijo EU.
Spoznavna simbole EU.	Pozna simbole EU in pomen simbolov za skupnost.
Vsebina: SKUPNE POLITIČNE INSTITUCIJE EU	
Spoznavna delovanje EU.	Pozna pristojnosti EU. Zna pojasniti razmerje med suverenostjo nacionalnih držav in EU. Zna pojasniti uvajanje notranjega trga, osnovne principe gospodarsko – monetarne strukture; regionalne, kmetijske, tehnološke in proračunske politike; problematiko pravosodja in zunanje politike.
Spoznavna glavne institucije EU.	Pozna sestavo in pristojnosti najpomembnejših evropskih institucij ter načine njihovega delovanja.
Spoznavna pomen varuha človekovih pravic.	Pozna pomen varuha človekovih pravic, razume način delovanja te institucije, razpravlja o aktualnih primerih.
Spoznavna aktualne problematike,	Analizira aktualne teme, s katerimi se ukvarjajo evropske

s katerimi se ukvarjajo evropske institucije.	institucije.
Vsebina: SLOVENIJA V EVROPSKIH INSTITUCIJAH	
Spoznava vključevanje Slovenije v EU.	Pozna pomembne mejnike in dileme ob vključevanju Slovenije v EU.
Spoznava delovanje Slovenije v evropskih institucijah.	Pozna in analizira vlogo in delovanje Slovenije v evropskih institucijah.
Spoznava pomen evropskih skladov pri gospodarskem razvoju Slovenije.	Pozna pomen evropskih skladov pri gospodarskem razvoju Slovenije.
Spoznava prevzem plačilnega sredstva EU v Sloveniji.	Analizira prednosti in slabosti prevzema skupne evropske valute.

IZBIRNE VSEBINE:

V izbirnem delu učiteljice in učitelji izmed ponujenih tem izberejo posamezne teme, s katerimi nadgradijo in poglobijo znanje iz jedrnega dela, tako da jih bolj obširno in poglobljeno obravnavajo. Posamezne teme obravnavajo tako, da izbrano temo obravnavajo v nacionalnem, evropskem in svetovnem kontekstu.

Izbirne teme:

- Človekove pravice danes
- Spreminjanje trga dela
- Migracije v Evropi
- Spremembe v socialni slojevitosti v Evropi
- Oblikovanje skupne evropske identitete
- Okoljske študije – trajnostni razvoj
- Izobraževalni sistemi v Evropi
- Medijske študije
- Študije spolov v Evropi
- Moderne politične teorije in ideologije
- Med kolektivnim in individualnim

- (Ne)političnost mladine
- Zdravstvene politike v Evropi
- Socialni modeli v Evropi
- Vpliv modernih tehnologij na družbeni razvoj
- Demografski problemi in politike v Evropi
- Evropa v globalni družbi
- Umetniški tokovi v Evropi
- Aktualni problemi evropskih družb in Evropske unije

4 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Minimalne standarde dijakinja, dijak doseže, če:

- **zna razložiti pomen glavnih zgodovinske dogodkov, ki so prispevali h konstituiranju sodobne evropske družbe in kulture;**
- **zna razložiti osnovne pojme, pojave in procese, ki so bili pomembni v razvoju Evrope in Evropske unije in jih znajo pojasniti na preprostejših primerih;**
- **zna poiskati preproste povezave med različnimi dogodki, pojavi in procesi;**
- **zna poiskati preproste povezave med individualnim dogajanjem in širšim družbenim kontekstom;**
- **zna samostojno analizirati preproste statistične analize, vire ... in jih vsaj deloma kritično interpretirati;**
- **zna pripraviti enostaven samostojni sestavek na določeno temo z uporabo osnovne strokovne terminologije in ga predstaviti.**

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učiteljice in učitelji naj dijake in dijakinje spodbujajo k postopnemu osamosvajanju od neposredne socialne izkušnje k znanstveno utemeljenemu znanju, ki naj ga osvetlijo iz različnih zornih kotov.

Predmet je interdisciplinaren in gradi na spoznanjih zgodovine, sociologije, filozofije, geografije, in drugih družboslovnih in humanističnih disciplin seveda z vidika pomembnosti za oblikovanje evropske kulture in skupnosti, zato naj učiteljice in učitelji dijake in dijakinje

spodbujajo k povezovanju znanj, ki so jih že pridobili pri drugih predmetih in jih usmerjajo k samostojnemu razmišljanju in kritičnemu vrednotenju dogodkov, pojavov, informacij, k razvoju avtorefleksije ter k razumevanju različnih kultur, verovanjskih in vrednotnih sistemov.

Pri izvajanju izbirnih tem naj bo večji poudarek na individualnem in skupinskem delu dijakov in dijakinj, vendar naj bo skupinsko delo organizirano tako, da bo viden prispevek posameznika oz. posameznice. Izberejo naj teme, ki so aktualne, s čemer bodo lažje dosegli bolj poglobljeno obravnavo tem.

Pri izvajanju izbirnega predmeta evropskih študij naj učiteljice in učitelji izbirajo takšen načina poučevanja in organizacije pouka, ki jim bo najbolj omogočil dosežati zastavljene cilje. Ker so cilji predmeta evropskih študij kompleksni, priporočamo kombinacijo različnih metod poučevanja in ocenjevanja.

Vrstni red obravnave tem, ki jih vsebuje učni načrt, ni obvezen, pomembno pa je, da dijakinje in dijaki spoznajo medsebojno povezanost zgodovinskih, gospodarskih, idejnih, vrednotnih ... konceptov.

Medpredmetno povezovanje

Predmet je interdisciplinarno zasnovan, zato priporočamo, da pri celotnem izvajanju predmeta vključujejo spoznanja zgodovine, geografije, sociologije, filozofije, slovenskega jezika, tujih jezikov, ...

6 MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO POUKA

Priporočamo lastno učilnico z dostopom do interneta, opremljeno z zemljevidi in priročno knjižnico.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Učiteljica, učitelj izbirnega predmeta evropske študije mora imeti znanja sociologije, zgodovine, geografije ali filozofije.